

Před 20tým výročím Pražského jara.

Před nadcházejícím výročím invaze do Československa začínají i britské oznamovací prostředky věnovat větší pozornost události, kterou běžně charakterizují jako první opravdový pokus o perestrojku v komunistickém bloku. The Times uveřejnily na tuto tému i dva příspěvky osobností, které stály i stojí v popředí snah reformy komunistického systému. Eduard Goldstücker je větším optimistou jako druhý přispěvatel Václav Havel. Goldstücker dochází k uzávěru, že dříve či později vojenskou invazi do Československa odsoudí jako zločinecký čin, protože se uvědomili, že je to jediné východisko ze systému jímž se ubíralo Československo před 20 lety. Proč projevuje sovětské vedení tak malou ochotu uznat cestu již se ubíralo Československo na jaře 1968 a uznat ho za předchůdce dnešní perestrojky a glasnosti. Proč se úzkostlivě snaží přesvědčit lidi, aby věřili něčemu čemu ani sami nevěří. Pražské jaro se nedá srovnat s dnešními snahami sovětského vedení je stále ještě oficiálním tvrzením.

Nejnovější útok "RP" proti Alexandru Dubčekovi píše noviny "Guardian" jako o maximálním, komediantském, bouřlivém osobním útoku proti A. Dubčekovi dokazuje, že dnešní pražské vedení dělá co může, aby udrželo legendu, aby si zachovalo svoji pozici. Opětovné argumenty postdubčekovského vedení o ohrožení socialismu za Dubčeka jsou jen přijatelnějším způsobem upevnění současné formy totalitární moci stranického aparátu. Dnešní vedení je charakterizováno svojí antipatií proti reformám a svojí spoluprací s ozbrojeným útokem na Československo. Československé vedení se stalo tedy vězněm své vlastní definice Pražského jara. A když ji opakovalo tak důsledně celých 20 roků, sotva se z ní bude moci vyzout. Goldstücker si však oprávněně klade otázku, zda může sovětské vedení svým mlčením nahrávat pražskému vedení bez toho aby kompromitovalo rozsah svého vlastního reformního programu. Havel vyslovuje názor, že tato arogantní obrana Brežněvovské velmocenské politiky vědomě nahrává československému vedení, jež je v zásadě i proti sovětským reformám. Takže z důvodů spojenecké loyálnosti a solidarity dává přednost spojencům přes svými vlastními zájmy. Minulost svědčí o opaku. Nynější situace v Československu nezpůsobuje Sovětům nějaké větší bolení hlavy. Sovětské vedení má plné ruce práce s těžkou situací doma a nemá zájem zhoršovat situaci ještě víc, vyvoláváním konfliktů v satelitních státech. Gorbačov podle Miši Glenyho nechává státy východní Evropy bez povšimnutí. Počítá, že nedojde v bezké budoucnosti k něčemu mimořádnému a sotva tedy dovolí, aby ve 20-tém výročí se objevilo nějaké neorthodoxní hodnocení. Jednoho dne se však Gorbačov bude muset zaobírat i satelitními státy. Sovětské vedení nemá vypravovánu nějakou důslednější politiku vůči východní Evropě, nepočítáme-li Brežněvovu doktrínu, která platila podle Glenyho jen v extrémní situaci.

Rozkol tedy neexistuje jen mezi Sovětským svazem a Východní Evropou, ale i mezi jednotlivými státy východní Evropy a v konkrétním případě Československa mezi pražským vedením a českých a slovenským národem. Tento rozpor mezi národy Československa a jejich vedením pozoruje Havel jemným okem člověka, který hluboce sympatizuje s osudem lidí zdeptaných 20-letým podváděním, šikanováním, pronásledováním a macchiavellismem režimních představitelů. Vidí sice i v dnešní situaci záblesky světla, nezávislou kulturní činnost, náboženskou renesanci. Větší svoboda a více pluralismu jsou slova které se opakují ve slovech Havla, Goldstükra a všech těch kterým leží na srdci osud národů Československa. Eva Rajecká, Svobodná Evropa.

"The Economist" o Československu.

Tento týdeník vyslal do Československa dokonce vlastního dopisovatele, který píše, že Gorbačov se zatím nezřekl ani Brežněvovy doktriny o omezené suverenitě socialistických zemí a ani jeho nejznámějšího praktického provedení - násilného přepadení Československa 21. srpna 1968. Podle něho existují dvě možné odpovědi na otázku proč tomu tak je. Cyničtější odpověď je prý běžná v Polsku. Podle ní je Gorbačov pouhou moderní versí cara Alexnadra II, který chtěl také provést reformu ruské společnosti, ale v žádném případě se vzdát ruského impéria. Druhá odpověď je prý běžnější v Československu. Podle ní by Gorbačov sám sice toleroval určité změny v sovětské říši, ale je příliš zaměstnán domácí perestrojkou a nemá tudíž dost sil, aby tuto toleranci prosadil proti odporu domácích konservativců.

Československým se v souvislosti s 20-tým výročím zabývá i zpadoněmecký týdeník "Die Welt". Bere si na mušku především Vasilu Biľaka. Píše, že by se československým komunistům dnes mohlo vyplatit rozloučit se s tímto člověkem, který je považován za zosobnění všeho minulého. I bez Biľaka, píše deník by zůstalo sporné, zda je možné dělat dnešní reformu se gčerejšími odpůrci reformem.

Komu vadí obnažené ~~služby~~^{služby} na fotografiích.

O jiném morální aspektu, absolutní neochotě převzít za cokoliv odpovědnost, se zabývá následující poznámka Josefa Jedličky, Svobodná Evropa.

V Plzni měli z jara mravnostně-politickou aféru. S odstupem několika měsíců o ní ve 30 čísle "Tvorby" o ní referoval Lubomír Sedlák. Doufám, že svědomitě a objektivně. Stalo se, že v malé výstavní síni vystavil posluchač pražské FAMU část své ročníkové práce. Tucet stylizovaných mužských a ženských aktů. Vernisáže se zúčastnilo asi 80 lidí a den na to asi 25. Návštěvníci byli ale jen někteří vystavenými fotografiemi pobouřeni. Pořadatel městské kulturní středisko už v poledne výstavu zakázalo. Tři s dívek jež stály fotografovi modelem, posluchačky Pedagogické fakulty byly za to vyloučeny ze studia. Nemám v úmyslu vstupovat do diskuze o tom zda fotografie byly či nebyly obscénní ani o tom zda je trestné když se dá budoucí učitelka vyfotografovat nahá či nedosti oblečená. Zajímalo mne cesi jiného. V dopise Tvorbě se zastal mladého umělce jeden návštěvník. Soudružka jež měla původně výstavu zakázat jak se ukázalo byla na služební cestě v Sovětském svazu. Ale dodatečně s uzavřením výstavy souhlasila a podotkla že nemá nic proti fotografování nahých těl, ale musí to být estetické. Jiný nadřizený pracovník kultury při NV prý nic nezakázal. Výstavu shlédl a nemá nic proti celému souboru fotografií i když některé z nich pokládá za nevystavitelné. Stěžoval si pak, že fotograf předložil ke schválení jen část svých fotografií. Pracovník městského kulturního střediska, jež výstavu organizovala se jednání nezúčastnila, protože tenkrát ještě nebyla ve funkci. Kromě toho měla soudružka dne kdy se fotografie instalovaly dovolenou a přišla až k hotovému. Dostala jen pokyn, aby odvolala hromadné návštěvy školních tříd. Paní co prodává vstupenky se prohlásila za nekompetentní a i když je v návštěvní knize 10 pochvalných výroků, prohlásila, že lidé byli z těch na hotinek celí rozčilení. Reportér navštívil i Městský výbor strany, který jak známo vše řídí. V tomto případě však prohlásila příslušná referentka, že stranické orgány n-emají právo zasahovat do schvalovacích řízení. Soudružka sama pak se o uzavření výstavy dozvěděla až po dvou dnech. A to neoficiálně. Ani ona není proti nahotě, ale záleží jí na celkovém estetickém vyznění. Ze tří vyloučených pedagožek, se L.Sedlákovi podařilo zastihnout jen jednu, druhá byla na neděli doma a třetí vlastně vyloučena být nemohla, neboť již předtím složila závěrečné zkoušky. Černý Petr zůstal u děkana Plzeňské Pedagogické fakulty, který rozhodnutí o vyloučení učinil a podepsal. Na reportérovy otázky odpovídal mrzutě, neboť prý podstoupili na Ministerstvo pouze jeden návrh na vyloučení a to pouze dívky, která byla na fotografii docela nahá. Kdo vlastně výstavu zakázal, to se nezjistilo. A právě to mne zajímá. V Plzni se stalo cesi co všichni zúčastnění pokládají za politicky významnou skutečnost. Všichni souhlasili s opatřeními, která byla učiněna, ale ani jeden z nich nebyl schopen za to převzít osobní zodpovědnost. Ani jeden nejednal jako svéprávný občan. Taková je ve zjednodušení společenské a mravní situace v reálném socialismu. Taková je československá varianta Glasnosti.

Filmový festival v Karlových Varech.

Na volné tribuně padlo nejedno otevřené slovo a to hlavně ze strany přítomných zástupců sovětského filmového umění. To bylo pře československé dogmatiky příliš. Pokusili se uvést všechno na pravou míru. Že se tak stalo s nejvyšším požehnáním a to přímo na nejvyšší příkaz plyne ze tří skutečností. Kritický článek o karlovarské volné tribuně v RP v deníku ze všech nejoficiálnější. Jeho autorem je Jan Kliment, známý svými konservativními názory, který požívá převést hlásné trouby nejvyšších míst a konečně kritika volné tribuny vyšla až 9 srpna, ačkoliv událost sama se odehrála už 17.čerevence. To naznačuje dlouhý spor v zákulisí a nakonec asi museli rozhodnout až úplně nahoreSSovětské filmové umělci patří v rámci glasnoti k těm nejprogresivnějším. Tajemníkovi SFP Plachovovi vytyká Kliment nepřímě, že svým pokusem odhalit roušku mýtů nad historií poskytl jednomu západoněmeckému novináři příležitost k politickým nazáškám. Sovětské režisérce Laně Gogoberidzeové zase vyčetl, že přehnalakritiku, vlastní sovětské kinematografie v minulosti tak jako by právě od ní vanul vítr největšího antihumanistického nebezpečí a některé sovětské novinářky prý d konce užily tribuny k tomu, aby československé straně radily jak má co dělat.